

## Munnstell

D29845

Utgave:  
3.01

Gjelder fra:  
19.04.2024

Side 1 av 3

### Hensikt og omfang

Prosedyren skal forebygge infeksjoner i munnhule, svelg og nedre luftveier og tidlig utarbeide tiltak om pasienten begynner å få ubehag eller plager. Prosedyren omhandler stell av munn og tannproteser (hel-eller delprotese) hos pasienter som trenger bistand.

### Ansvar/målgruppe

Personale som hjelper pasienten med munnstell.

### Handling

Målet med munnstellet er så langt mulig:

- Å holde lepper og munnslimhinner rene, myke og intakte
- At pasientens tenner/proteser er rene, fuktige og funksjonsdyktige
- Å forebygge/lindre dårlig ånde og tannråte ved å fjerne plakk og matrester
- Å forebygge infeksjoner
- Å optimalisere peroralt nærings- og væskeinntak
- Å fremme velvære og livskvalitet

### Generelt

- Munn-/tannstell utføres minimum 2 ganger pr. døgn; morgen og kveld.
- Fukting av munnen utføres minimum hver 4. time hos svært syke, bevisstløse el. døende pasienter.
- [Håndhygiene](#) utføres før og etter munnstell
- Bruk rene [hansker](#)
- [Beskyttelsesfrakk/plastforkle og beskyttelsesbriller/visir](#) kan være aktuelt ved risiko for søl, sprut.
- Observer følgende:
  - tenner (løse? proteser? implantat?)
  - munnslimhinner, munnmotorikk og svelgeevne
  - belegg på tunge eller i munnhule
  - smerter i munnen eller ved fødeinntak
  - dokumenter tilstanden og lag en skriftlig plan
  - gi rapport om munnstell: hvordan og hvor ofte.

### Fremgangsmåte munnstell:

- Utfør håndhygiene før og etter munnstell.
- Pasienten informeres.
- Springvann kan brukes. Vurder bruk av sterilt vann el. NaCl 9mg/ml til pasienter som er særlig immunsvekkede, ved store åpne sårflater el. hvis pasienten er operert i munnen.
- Bruk engangs munnpensel eller steril låsbar pinsett og tupfere til fukting av munnslimhinne og lepper.

- Skift munnpensel/tupfer ofte. Ikke dypp brukt munnpensel/tupfer i bollen med vann.
- Avslutt med å smøre leppene.

### **Fremgangsmåte tannstell hos pasienter med egne tenner:**

- Pasienten informeres.
- Utfør håndhygiene før og etter tannstell.
- Bruk liten, myk tannbørste og tannkrem med fluor.
- Er pasienten munntørr eller har såre slimhinner brukes tannkrem uten såpestoffet SLS (f.eks. Zendium).
- Bruk tanntråd/tannstikker for å rengjøre mellom tenner.
- Alle eldre med egne naturlige tenner bør få ekstra fluortilførsel (eks. tbl., drops, skylling eller tyggegummi) i tillegg til vanlig fluortannkrem.
- Munnstellet utføres med rolige og bestemte bevegelser, systematisk og målrettet. Børst forsiktig tenner/alle flater.
- Børst evt. tunge med bruk av litt tannkrem. Begynn på tungespissen og arbeid deg bakover for å unngå brekning.
- La pasienten skylle godt og spytte ut.
- Avslutt med å smøre leppene.

### **Fremgangsmåte munnstell hos pasienter med tannproteser.**

- Informer pasienten
- Utfør håndhygiene før og etter munnstell.
- Tannprotesen tas ut under munnstellet.
- Tannprotesen pusses under rennende lunkent vann.
- Bruk spesialmiddel for tannproteser ev. vanlig oppvaskmiddel (f.eks. Zalo) eller parfymefri dispensersåpe. Tannkrem med slipemidler kan skade materialet.
- Skyll protesene godt og sett de inn i munnen igjen.
- Munnhulen rengjøres, gommer/tannkjøtt og tunge børstes forsiktig med myk tannbørste eller munnpensel fuktet i NaCl 9 mg/ml eller vann fra springen.
- Avslutt med å smøre leppene.
- Når protesene ikke er i bruk oppbevares de, rene og tørre, i proteseboks.

### **Etter munnstell**

- Tannbørster skylles grundig under rennende vann etter bruk, lufttørkes stående og oppbevares tørt og rent. De skal helst ikke oppbevares i lukket boks. Skiftes ved synlig slitasje.
- Munnpensel til fukting er engangsutstyr og kastes umiddelbart etter bruk.
- Flergangsutstyr (tang) rengjøres i springvann og oppbevares tørt mellom hvert munnstell.
- Flergangsutstyret rengjøres og desinfiseres i Instrumentvaskemaskin mellom hver pasient.
- Når protesene ikke er i bruk oppbevares de, rene og tørre, i proteseboks.

### **Ved munntørrhet og nedsatt spyttsekresjon**

Når pasienter faster eller spiser og drikker lite, trenger de ekstra godt munnstell. Minimum x 1 pr. vakt mellom hovedmunnstell eller oftere ved behov. Dette hjelper på ubehag og stimulerer spyttsekresjon.

## Dokumentasjon

Relevante opplysninger som angår pasientens munnhelse bør dokumenteres i pasientens journal/ kurve for å gi forsvarlig helsehjelp til pasienten

## Referanser:

|                             |                                                                                                               |
|-----------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <a href="#">EX.01.02-01</a> | <a href="#">Basale smittevernrutiner</a>                                                                      |
| <a href="#">EX.01.02-02</a> | <a href="#">Håndhygiene - hånddesinfeksjon og håndvask</a>                                                    |
| <a href="#">EX.01.02-03</a> | <a href="#">Basale smittevernrutiner - Usterile engangshansker</a>                                            |
| <a href="#">EX.01.05-09</a> | <a href="#">Nedre luftveisinfeksjoner (NLI) - Stell og oppbevaring av tannprotese (hel- eller delprotese)</a> |

- Flovik Anne Marie. Munnstell. Godt munnstell nødvendig og helsebringende. Akribes 2005 ISBN 82-7950-105-3
- [Tann- og munnhelse](#), Kompetansesenteret, Tannhelse Midt, Line Cathrine Nymoen, forskningskoordinator, spesialtannpleier (hentet 02.02.2024)
- Vårdhandboken, [Munnhälsa](#) (hentet 05.02.2024)